

الرشاد

سری ۱۳۳۰

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیہ در اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف ادیب

عدد ۴۳ - ۲۲۵ ۲۳ محرم ۱۳۳۱ پنجشنبه ۲۰ کانون اول ۱۳۲۸ جلد ۲ - ۹

ایله مظفرتی مشیت الهیه دن نیاز ایتدیلر. اکثریتک بدینلک و امید-
سزلکنه رغماً ایلاک حملا ده منصور و مظفر اولدیلر.
قوجه اردو مزك موفقیت سزلکنه قارشی بر قاج تکیسه مزك شو غلبه سی
جناب حق دن بزه او یله ستملی بر مظاهر حیات بخشادر، که لسان
ایمان و عرفان بونک حق شکرانی ادا دن عاجز در.
آه... اگر دو نهمزه اردو مزه ویردیکمز اهمیتک بشده برینی
اولسون آیرمش، خاطری صایلیز طقوز اون دورغود، بارباروس،
صلاح الدین، قلیچ آرسلان، سایم اول، فاتح، کوپرلی، صوقوللی،
تیریاکی حسن پاشا، سایم ثالث، کرید، سالانیک، قوصوه، مناسر رزهی
وزرهی قرووا زورلری آلمش اولایق!

ایوا بو بازیچه ده بزلرینه یاندق!

زیرا، که زیان اورته ده بیلم نه قازاندق؟

محمد فخرالدین

فلسفه

اخلاق اسلامیة نك اساسلری

— ۲ —

وظائف اخلاقیه دن هر برینک نظر اسلامده کی موقعی تفصیل ایتمه دن
اول شریعت محمدیه جه فضائلک ناصل بر موقع بالا و مستثاده، رذائلک
نصل بر درکه پستی و ازدراده طو تولدیغی کوسترک فائده دن خالی
دکلدر.

اولجه ده سویله دیکمز کی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وظیفه
رسالت و دعوتنک رکن اصلسی محاسن اخلاق اولدیغی «انما بعثت لاتم
مکارم الاخلاق» یعنی: «بن آنجق مکارم اخلاقی تماملامق ایچون
بعث اولندم» حدیث شریفی ایله تصریح بویوردقلری کی حسن اخلاقه
ویردکلی اهمیتتی الله ایله مناجات ایدرکن بیله اهل ایتیوب نمازک
باشلانغچنده: «اللهم اهدنی لاحسن الاخلاق لا یهدی لاحسنها الا
انت واصر فنی سیئها لا یصرف عن سیئها الا انت» یعنی: «یارب!
اخلاقک الک کوزلرینه وارمق ایچون بکا یول کوستر. زیرا الک کوزل
اخلاقی بیلدیرمچک آنجق سنسک. یارب! فنا اخلاقی بندن اوزاق
طوت. زیرا اخلاقک فنانی بندن اوزاقلاشدیر اچق آنجق سنسک»
بویوروردی. چوق کرده: «اللهم انی اسألك الصحة والعافية
وحسن الخلق» یعنی: «الهی! سندن صحت، عافیت (یعنی دین و دنیا به
تعلق ایدن شروردن سلامت)، برده حسن اخلاق دیلهرم» دییه بارگاه
احدیه، عرض نیاز ایدردی. برکیجه ده تابصباح: «اللهم حسن خلقی
فحسن خلقی» یعنی: «الهی! سن بنم خلقمی، صورتی کوزل یاراتدک.
خلقمی ده، سیرتمی ده کوزلشدر» دییه دعا بویورمشلر. کنیدیسنه
«یارسول الله! بوتون کیجه دعا و نیازک هب حسن خلقه دائر ایدی»
دنیلنجه «ان العبد المسلم یحسن خلقه حتی یدخله حسن خلقه الجنة ویسئ

کیرر، قلبی پارچالایوب چیقار کیدردم. لکن ایشته کوریورسکنزیا
جلد اوزرندن بر نصف دائره چیزوب کیتهمکدن باشقه برشی یابه مدم...
دیر! انسان، سلسله شئون و حادثاته چشم بصیرتله باقسه عبرت
آله جق، غریق وله و حیرت اولاجق نه حکمتلر کورور! نه آیات قدرت
وعظمت قارشیسنده بولوندیغی اکلار!

انسانی غیای خبیث و خسرا نه دوشورن غروریدر. غرورک
کیدیکی یرده سرور اولماز.

ایشته بز! اردو مزك كثرت و مکملیتنه مغرور اولدق. اوقدرکه
الهی اونوتدق. ایچمزده او یله مست می غرورلر بولوندی که «انشاء الله!»
جهله شرطیه تضرعکارانه سیله استهزا ایتدی. دها دکزی کورمدن
پاچه لری صیغامه نك و سیر فی الخیال صورتیه سراب غروره دالمه نك
نه بویوک برجنایت وجدانیه و اخلاقیه اولدیغی الله، بزه کوستریدی [۱].
بو، باشقه دکل، الا او طاشقین، او پک شماریق، پک بالاپروازانه
غرورمزك جزاسی اولدی. یا صوکر! چاتالجه ملحه سنده کی او
آهندلانه ثباتمز نه ایدی! چونکه وجدانمز منکسر، روحمز مجروح،
باشمز سینیه عجزه دوعری میل ایتش، لسان عمومی غیر اختیاری
«امان یارب! ایشته بودم واپسین حیاتمز در. بزى اوتوز بش سنه نك
آزادلیمزه رذیل ایته، استانبولمزی، درت یوز ملیونلق قوجه عالم
اسلامک قبله کاه ایمان و وجدانی اولان خلافت مقدسه احمدیه نك سریر
معلاسنی دشمنه تسلیم ایته! ایشته سنک حمایتکه صیغنیور، سنک
بارگاه مرحمتکه یوزلیمزی چویریورزا! نصرت.. اللهم! مظفریت..
مدد رسمز! دیه کوزلیمزدن یاغور کی یاشلر دوکه مزك بر دلیل
عفو و مغفرتی ایدی.

حربی بدایتدن برو بالذات تعقیب ایدنلر بو صوک غوغاده عسکر-
یمزك کوستریدی ثبات و متانت قارشیسنده «عجبا بونلر قرق کلیساده،
ویزه ده کیلر میدر؟» دییه بر صیحه حیرت قوپارمقدن کنیدیلرینی منع
ایده مدیلر. [۲] انسانک، میدان حربده کی اعتدال و سکینتی، شجاعت
و حماسی، مرملرینی هدفه اصابتی کندی مالی دکل، اللهکدر. یالکز
بونلرمی یا؟ کنیدیسی ده اونک دکلی؟

شمدی برده مینی مینی، هانی او یتیم کی جیلز، ضعیف قالان،
بونجه فریادلره، بونجه ارشادلره رغماً بر دورلو انظار اهمیتتی اوزرینه
جلب ایدمه مین دو نهمزنی درخاطر ایدم. وجود ایچنده فجیع بر عدم
شکلی کوسترن دکز قطعاتی نهایت بر فوران دینی و ملی ایله حربه
حاضر لاندیلر. امرا، ضابطان و افراد عموماً آبدست آلاق چناق
قلعه نك افقلرینی صارصان زمزمه تکبیر و تهلیل ایله میدان حمیت
و شهادته آتدیلر. اک صمیمی بر عصمت وجدان، بر تسلیمیت روح

[۱] فرانسزلر ۱۸۷۰ سفرنده «کوکلر یره دوشسه سونکولریمزله
طوتارز!؟» درجه سنده بر جنت غرور کچیریرکن المانلر بالعکس تواضع،
محویت کوستریریور، معبدلرنده اللهدن نصرت ایستیورلردی. صوکره
نه اولدی...؟

[۲] حتی بر اجنبی آتشه میلتزی «چاتالجه محاربه سنده الله مسلمانلره
برابر ایدی.» دییور.

خالقه حتى بدخله سوء خلقه النار وان العبد المسلم ليغفر له وهوناً ثم « يعني :
« عبد مسلم اخلاقى كوزلشديره كوزلشديره نهايت آنى حسن اخلاقى
جنته صوقار . كذلك اخلاقى چير كينلشديره چير كينلشديره نهايت آنى
سوء اخلاقى جهنمه صوقار . عبد مسلمك اويلهسى واركة اويقوده
ايكن بيله نائل مغفرت اولور » بويورمشلر .

عائشه رضى الله عنها اخلاق رسالتها هي كنديسندن سؤال ايدين
ذاته : « سن هيچ قرآن اوقويورميسك ؟ رسول الله صلى الله عليه
وسلمك اخلاقى قرآندين عبارت ايدي . اوني قرآن كريم شو كئي آيتلريه
تأديب ايتمشدر . » دهر ك آيتده كي آيات كريمه يي مثال اولارق ايراد
ايتمشدر .

— « خدا لعفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلین = عفو
صاريل ، ايلكي امر ايت ، جاهلاردن رو كردان اول . » سورة آل
عمران آيت ۱۹۸

— « ان الله يأمر بالعدل والاحسان وإيتاء ذی القربى ويهى
عن الفحشاء والمكر والبغى = شبهه سز الله تعالى عدلى ، احسانى ،
ياقين اولانلره عطا يي امر ؛ سوزك وفعلك كوتوسندن ، كوتولكدن ،
تعديدن نهى ايدير . » سورة نحل آيت ۹۲

— « واصبر على ما اصابك ان ذلك من عزم الامور = ... برده
باشكه كان شيدنه صبر ايت كه بوسبرك ، عزم ايديله جك شيلردندر . »
سورة لقمان آيت ۱۶

— « وان صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور = ... دوچار
اولديني ظلمه صبر ايديوب عفو ايدين كيمسه نك ايماني ايسه ده ماليدر .
زيرا بو عزم ايديله جك شيلرك الكهمملرنندندر . » سورة شورى آيت ۴۱
— « فاعف عنهم واصفح ان الله يحب المحسنين = اويله ايسه
سن اولنلره عفو وصفح ايله معامله ايت . زيرا الله تعالى احسان ايدينلري
سور . » سورة مائده آيت ۱۶

— « وليعفوا وليصفحوا لا تحبون ان يغفر الله لكم = ... برده
اولنلر عفو وصفح ايله معامله ايتسونلر . سزاللهك سز مغفرت ايتديكني
ايسته مزميسكز ؟ » سورة نور آيت ۲۲

— « ادفع بالتي هي احسن فاذا الذى بينك وبينه عداوة كانه
ولى حميم = يا محمد ! سيئه يي كنديسندن ايسى ايله يعنى حسنه ايله
دفع ايت . كنديسيله آرا كزده عداوت اولان كيمسه برده باقارسك كه
سكا مشفق بردوست كئي اوليويورمش . » سورة فصلت آيت ۳۴
— « لا متقين الذين ينفقون فى السراء والضراء والكاظمين الغيظ
والعافين عن الناس و الله يحب المحسنين = ... او متقيلر ايجون كه
يسر حاللرندهده ، عسر حاللرندهده اتفاق ايديرلر ؛ غيظلريني ضبط
ايديرلر . خلق عفو ايديرلر . الله ده ذاتاً بويله احسان ايدينلري سور . »
سورة آل عمران آيت ۱۲۸

— « اجتنبوا كثيراً من الظن ان بعض الظن اثم ولا تحسسوا
ولا يقبب بعضكم بعضاً = ظنك چوغندن صايقنكز . زيرا ظنك

برطاسقیمی کنساهدرد . برده تجسس ايتيكنز . بربريكنزي ده غيبت
ايتيكنز . » سورة حجرات آيت ۱۲

بوتون امت محمديه نك هساديسى ، مقتداسى اولان ذات اقدس
رسالتناهي نك متصف اولدقلى محاسن اخلاقى وكالات ولهفزا يي
تفصيل ايتك بلكه بزى صددخار جنة چيقارير . بويحي يوم ولادتندن
دم واپسين ارتحالنه قدر بالجه احوال وشمائتي بوتون تفصيلاتيله قيد
وضبط ايدين مؤلفينه براقلمه يالكينز على الاطلاق مكارم اخلاقه
ترغيب وتشويق وردائيل ومساويدين تحذير وتنفير ايجون كنديلرنندن
منقول اولوب زيور حافظه اهل اسلام اولان بعض احاديث سنيه يي
بوراده ذكر ايتمكه اكتفا ايدهلم :

— « حسن الخلق خلق الله الاعظم = حسن خلق الله تعالى نك
يارا ديني الك بيوك شيدر . »

— « مكارم الاخلاق من اعمال الجنة = مكارم اخلاق جنت
عمللرنندندر . » يعنى دخول جنته وسيله اولان عمللرنندندر .

— « الخلق وعاء الدين = اخلاق دينك قايدرد . » يعنى بر كيمسه
ده كي دينك درجه وماهيتي اخلاقك درجه وماهيتيله متناسبدر .

— « مامن شئ يوضع فى الميزان أثقل من حسن الخلق لان صاحب
حسن الخلق ليبلغ به درجة صاحب الصوم والصلاة = انسانك ميزان
اعمالنه قونا جق حسن خلقدن داها آغير هيچ برشى يوقدر . زيرا
حسن اخلاق صاحبي اولان كيمسه صوم وصلات صاحبنك درجه سني
البته بولور . »

— « رأس العقل بعد الدين التوحد الى الناس واصطناع الخير الى كل
بروفاجر = ديندن صكره عقلك باشي خلقه كنديني سوديرمك وهر
هانكي براييه ويا كوتويه قارشى خيري ابدال ايتمكدرد . »
— « عليك بحسن الخلق فان احسن الناس خلقاً احسنهم ديناً =
حسن خلقه ياييش ، زيرا انسانلرك الك ابي اخلاقيلري ، ديني الك
ابي اولانلريدرد . »

— « الاسلام حسن الخلق = اسلام حسن خلقدن عبارتدرد . »
— « ما احسن الله خلق عبد و خلقه فيطعمه النار = الله تعالى بر
قولنك هم خلقني ، صورتني ؛ هم ده خلقني ، سيرتني كوزل ياراتوبده
آتشه يديرمنز . »

— « كرم المرء دينه وحسبه حسن خلقه ومروءته عقله = انسانك
كرمي دينيدرد . حسي حسن اخلاقيدر . مروءتي ده عقليدر . »
انكم لن تسعوا الناس باموالكم فسعوهم ببسط الوجه وحسن الخلق
= سز بوتون خلقه ماللركزله ايملك ايتمكه يتيشه مزميسكز . اويله
ايسه كولر يوزايلكله ، حسن اخلاق ايله يتيشيكز . »

— « ان الله استخاض هذا الدين لنفسه ولا يصالح لدينكم الا السخاء
وحسن الخلق الا فزينا دينكم بهما = الله تعالى بو ديني خالص
اولارق كندى ديني قيامشدر . حال بوكه دينكزه سخا ايله حسن خلقدن
باشقه سي ياقيشماز . اويله ايسه سزده غفلت ايتيكنز ده دينكزي بو ايكي
شي ايله تزئين ايديكنز . »

— «ان لكل شيء توبة» الا صاحب سوء الخلق فانه لا يتوب من ذنب الا وقع في شمرته = هر شيك بر توبه سی وارد . يالكز فنا اخلاقي اولانك توبه سی يوقدر . زیرا او هیچ بر کناهدن توبه ایتز که دها فناسنه کرتار اولماسون .

حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمه بری : «حسن خلق نهدر ؟» دییه صورمش . «ان تصل من قطعك وتعطي من حرمك وتعفو عمن ظلمك» سکا طاریلان کیمسه ایله کوروشمهك ، سنی محروم ایدنه عطا قیلمهك ، سکا ظلم ایدنه عفو ایتمه كدر . «بو یور مشلر .

بری ده رسول الله صلی الله علیه وسلمك او كنده ، صاغ طرفنده ، صول طرفنده طورارق آیری آیری اوچ كره : «یا رسول الله ، دین نهدر ؟» دییه صورمش . اوچنده ده : «حسن خلقدر .» جوابی آلمش . بوكاده قناعت ایتمهك بر كرده آرقة طرفنه كچوب «یا رسول الله ، دین نهدر ؟» دییه صورنجه حضرت پیغمبر ذیشان آرتق آرقة دونهك : «یا هو! آكلامیورميسك ؟ غضب ایتمه مكدر .» بو یور مشلر در .

بر دیگر ی ده : «یا رسول الله ، بكا نصیحت ایت» دیمش . «اتق الله حیثا كنت» زرده بولونورسهك بولون . اللهدن قورق . بو یور مشلر . «دها نصیحت ایت» دیمش . «اتبع السيئة الحسنة تمجها» سیئنه دن صوكره هان بر حسنه ایشهك آنی محو ایدمهك «بو یور مشلر . ینه : «دها نصیحت ایت» دییه استرحامده بولونجه : «خالق الناس بخلق حسن» خلقه اخلاق حسنه ایله معامله ایت . جوابی آلمش .

كذلك : «اعمالك افضلی هانكيسيدر؟» سؤاله «خلق حسندر .» جوابی ویر مشلر در .

بركون حضور عالیلرنده برقادیندن بحث ایدیلیر كن : «هركون اوروج طاتار ، بوتون کیجه نماز قیلار . يالكز شوقدر وار که اخلاقي فادار . دیلله قومشولرینه اذیت ایدر» دیمش . بوكا قارشى ده : «او قادینده خیر یوقدر ، اهل جهنمدندر» جوابی ویر مشلر در .

احمد نعيم

۴۲ نجی نسخهنده کی ترتيب سرورلى :

صیغه	ستون	سطر	ایدیلجهك	یرینه	ایدیلجهك
۲۷۸	۲	۸	ایدیلجهك	یرینه	ایدیلجهك
»	»	۱۰	ویوزلرجه	»	یوزلرجه
۲۷۹	۱	۲۲	اخلاقه لرینه	»	اخلاقیه یی

اوروپا علماسنك مهم برسؤالنه جواب

— ۲۲۴ دن مابعد —

خدعه . مداهنه ، چوق كولمك ، استهزا ایتك . سرى افشاء ، انسانلرك عیبلىرى آراشدير مق ، نعمتك قدرینی بیلمهك ، عطالت ، بخل ، اسراف ، بشقه سنه افتراء ، مزورلك ، خیانت ، بورجنی انكار ، انسانلرك مالى غیر مشروع براصول ایله آلوب یمك ، بیلمدیکنى اوكرتمهك ،

— «احبكم الى واقربكم منى مجلسا يوم القيامة احسنكم اخلاقاً» ایچكزدن اك زیاده سودكلام ، قیامت كونهده یری بكا اك یقین اولانلركیز اخلاقی اك كوزل اولانلركیزدر .

— «كامل المؤمنین ایماناً احسنهم خلقاً الموطون كفافاً الذین یألفون ویؤلفون ولاخیر فیمن لا یألف ولا یؤلف» مؤمنلرك ایمانجه اك کامللری اخلاقی اك ابو اولانلركیزدر كه بونلر كنیدیلریله خوش كچیلیر ، ناس ایله الفت ایدر و كنیدیلریله الفت ایدیلیر كیمسه لر در . الفت ایتمین و كنیدیلریله الفت ممكن اولمایانده خیر یوقدر .

— «ان الله يحب معالى الاخلاق ويكره سفاسفها» الله تعالى اخلاقك معالینى سور . با یاغیلرینی سومز .

— «الین حسن الخلق» اوغورلیلق حسن خلقدن عبارتدر .

— «لا عقل كالتدبير ولا حسب كحسن الخلق» تدبیره بكزر عقل ،

حسن خلقه بكزر حسب یوقدر .

— «ثلاث من لم تكن فيه او واحدة منهن فلا تمتدوا بشئ من عمله

تقوى تحجزه عن معاصي الله او حلم يكف به السفیه او خلق يعیش به بین الناس» بر كیمسه ده اوچ شئك هپسی و یا هیچ اولمازسه يالكز بری بولونمازسه اعمال حسنه سندن هیچ برینه اعتبار ایتمكیز . بو اوچ شى ده : الله معصیتدن آنی منع ایدمهك بر تقوى ، سفیه قارشى كله یلهك برحام ، بین الناس كنیدینى خوش كچیدیرمهك اخلاق حسنه در .

— «سعادة المرء من الخلق و من شقاوته سوء الخلق» انسانك

سعادتى حسن اخلاقدر . سوء اخلاق ایسه علام شقاوتندندر .

— «ان المسلم المسدد ليدرك درجة الصوام القوام بآيات الله بحسن

خلقه وكرم ضريبته» شبهه سز طوغرولغنه كیدن مسلمان حسن اخلاق وكرم سجه سی سایه سنده دائمى صوم و صلاة ایله مشغول اولان كیمسهك درجه سنی بولور .

— «ان العبد ليبلغ بحسن خلقه عظيم درجات الآخرة وشرف المنازل

وانه لضعيف العبادة وانه ليبلغ بسوء خلقه اسفل درك جهنم وانه لعابد» شبهه سز بر قول حسن اخلاقی سایه سنده عبادتى آرز اولدینی حالده درجات آخرتك اك بویوكلرینه ومنازل آخرتك اك بویوكلرینه نائل اولور . سوء اخلاقی سبیلده عابدلر زمهره سندن معدود ایكن جهنمك اك آشاغی دركاتى بولور .

— «سوء الخلق يفسد العمل كما يفسد الخل العسل وحسن الخلق يذيب

الخطيئة كما تذيب الشمس الجليد» سیركه بالی ناصل بوزارسه سوء خلقده عملی اویلهجه افساد ایدر . حسن خاق ایسه كوش قارى ایتدیكى كبی كناهلری ایتیر .

— «سوء الخلق شؤ وشراركم اسوأكم خلقاً» سوء اخلاق

اوغورسزلقدرد . اك كوتولركیزده اك فنا اخلاقیلركیزدر .

— «لا يزال العبد من الله بعيداً ما یسی خلقه» برقول اخلاقی

فنا لشدیردینی مدتجه الله تعالادن هپ اوزاق قالیر طورور .